

Nr 316.

Av herrar **Samuelson** och **Winberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till utgifter för gammal-svenskbyborna.*

I regeringens proposition nr 212 äskas ett belopp av icke mindre 220,000 kronor för täckandet av kostnaderna i samband med gammal-svenskbybornas överförande till Sverige. Regeringen har genom att ännu en gång vända sig till riksdagen och begära stora penningssummor för ett ändamål, som skulle bekostas av den s. k. Nationalinsamlingens medel, avslöjat denna insamlings rätta karaktär. Över hela landet fördes en ivrig propaganda för svenskbyborna. Deras bosättning i Sverige skulle icke kosta det allmänna ett enda öre, utan bekostas genom den offervilja, som den chauvinistiska och sovjetfientliga propagandan beräknades framkalla hos de nationellt sinnade penningstarka landsmännen.

Hur ha nu dessa löften infriats? Visserligen ha över 800,000 kronor insamlats — ett belopp som ju i och för sig ingalunda är oansenligt men med hänsyn till insamlingens karaktär av *nationalinsamling* dock måste betraktas som tämligen blygsamt. Sällan har ett företag startats under pompösare och mer uppseendeväckande former. Hela det »officiella» Sverige deltog — från kungahuset ned till en rad socialdemokratiska riksdagsmän och stadsfullmäktige. Hela den borgerliga och socialdemokratiska pressen gav svenskbyföretaget sitt varma stöd. De enkla byborna framställdes under några få korta dagars nationalistiskt rus som hjältar, vilka genom sina heroiska stamfränders behjärtade och modiga ingripande undkommit en synnerligen farlig fiende. Tyvärr lät nog också en del missledda och godtrogna svenskbybor låna sig till uttalanden gentemot Sovjetunionen, som de kanske senare beklagat och önskat ogjorda.

Sedan svenskbyborna väl anlönt till Sverige och inkvarterats i de icke alltför gästvänliga Jönköpingskasernerna, ha de fosterländska känslorna, som haft så lätt att komma i svallning under de första klang- och jubeldagarna, märkbart lagt sig. Stamfränderna från Ukraina upphörde mycket hastigt att vara »intressanta». De framstodo alltmer som de enkla och primitiva människor, de i själva verket voro, vilka just på grund av denna efterblivenhet utsatts

för en hänsynslös exploatering i reaktionära och sovjetfientliga makters tjänst.

Intresset för insamlingen har tydligen också upphört och de nationalistiska svenskar, som vid svenskbybornas ankomst till Sverige frossat i äktechauvinistiska fraser och som förnummit en fläkt av Sveriges storhetstid, ha smugit sig undan till en mer prosaisk tillvaro. Då insamlingen inte givit tillräckligt resultat för de utgifter svenskbyborna förorsaka, återstår den gamla beprövade vägen att låta Sveriges arbetande folk genom beskattning betala de utgifter, som rätteligen borde uttaxeras från dem som äro ansvariga för den skandalösa svenskbyhistorien. Som de i främsta rummet ansvariga betrakta vi den kapitalistiska regeringen och dess medhjälpare i »de stora riksdagspartierna», som på ett hemligt sammanträde under pågående riksdag i fjol satte riksdagen åsido och vidtogo åtgärder, som senare visade sig mycket dyrbara för de arbetare- och småfolksmassor, som draga den största skattebördan.

För svenskbyborna själva har det säkerligen icke varit angenämt, när de så småningom kommo till medvetande om den roll de spelat som statister i ett skådespel, på vars iscensättning de inte haft något inflytande. Genom en synnerligen ogenerad prästerlig propaganda hade de bibragts den uppfattningen, att Sverige var ett paradiset gentemot det land de lämnade. De visste ingenting om den karga jordmånen och den torftiga utkomsten, som kommer de fattiga svenska jordbrukarna till del, de visste ingenting om den stora arbetslösheten i vårt land, de visste lika litet om den stora emigration till främmande länder av vårt lands kraftigaste ungdom, som inte lyckas få sin utkomst i Sverige, de visste ingenting om hur samma varma fosterlandsvänner, som vurmade för den »svenska folkspillrans» räddande till fosterjorden, behandlade sina egna arbetare i *Södra Møre* eller hur en hel befolkning står inför att tvångsevakueras därför att myndigheterna vägra att ingripa på ett effektivt sätt till deras hjälp. Allt detta hade medvetet undanhållits dem.

Den behandling som svenskbyborna utsatts för sedan sin hitkomst har väl hjälpt till att öppna ögonen på åtskilliga av dem. Behandlingen av de två familjer, som återvänt till Sovjetunionen, är den skamligast tänkbara. Dessa fattiga bönder, vars enda fel var att de inte fann sig till rätta i de *främmande* svenska förhållandena, utan sökte sig *hem* igen till sitt land, till sin by, till sina stugor och bördiga åkrar, de utmålades av de ädla storsinta borgerliga pressdrabanterna som »provokatörer», »tjekaagenter» o. s. v. Vilket typiskt utslag av »svenskmannasinne»!

Den förestående utvandringen av över 300 svenskbybor till Kanada är väl också ett talande bevis för hur svårt dessa människor har att komma till rätta med de förhållanden som bjudas dem i Sverige. Denna emigration, för vilken prästmannen Hoas tycks vara primus motor, avslöjar ju på ett ganska eftertryckligt men dock rättvist sätt humbugen i de fosterländska fraserna om hur »fädrens land lockat genom århundraden», om den »svenska folkspillran som söker sig tillbaka till hemlandet» o. s. v. Bevekelsegrunden för denna kontingent har tydligen varit mindre patriotisk än man velat göra gällande men säkerligen åtskilligt mer materiellt betonad än vad som ur den borgerliga pressens syn-

punkt varit önskvärt. Sverige var endast en *etapp* på vägen till målet — det stora dollarlandet.

Att döma av den rörelse till *utflyttning* från Sverige som pågår bland svenskbyborna, dels till Kanada och dels tillbaka till Sovjetunionen ha dessa svensk-ukrainska bönder mycket svårt att acklimatisera sig i Sverige. Härtill bidrar naturligtvis den känning en del av dem redan erhållit med de bevekelsegrunder som varit vägledande för åtskilliga godsägare och storbönder, när de förbarmat sig över de stackars byborna och anställt dem i sin tjänst — till svältlöner som varit betydligt lägre än de svenska lantarbetarnas. Arbetstid och bostadsförhållanden ha också varit så omänskliga, att t. o. m. en högertidning funnit anledning att protestera.

Den betydligt bördigare och mer lättarbetade jorden i Ukraina lockar naturligtvis också och bidrar till att åtskilliga av svenskbyborna ingenting högre önska än att få återvända till sina gamla hem. Några ekonomiska tillgångar att realisera denna plan ha helt naturligt icke dessa bybor. Då det numera synes vara höjt över varje tvivel, att de flesta gammalsvenskbybor blivit direkt hitlurade, dels genom oriktiga uppgifter, dels genom att det verkliga läget i Sverige förtigits för dem, borde det vara angeläget att snarast möjligt korrigera det begångna missgreppet. De som önska återvända till Sovjetunionen men icke själva ha medel att bekosta återresan, böra erhålla medel genom statens försorg. Därjämte synes det oss rimligt och välmotiverat att genom statens eller svenskbykommitténs försorg dessa svenskbybor åtminstone i någon mån kunde hållas skadeslösa för de stora förluster de lidit när de förmåtts att lämna sina hem och sin jord i Ukraina.

Vad regeringspropositionens krav på utbetalande av kronor 220,000 till svenskbykommittén beträffar, så anse vi att staten icke i annat avseende än vad som i denna motion föreslås bör medverka till ett företag som igångsatts på privat initiativ och vars syfte varit att bland Sveriges folk sprida den falska föreställningen, att förhållandena i Sovjetunionen äro så olidliga, att massor av människor begagna första bästa tillfälle att lämna landet. En dylik av mäktiga kapitalintressen subventionerad propaganda skulle med lätthet kunna få till stånd en massemigration från vårt land, som väl ändå av de maktavande borgerliga elementen betraktas såsom »det bästa av länder».

Svenskbyföretaget är ett av reaktionära element igångsatt agitationsmedel, riktat emot arbetarstaten och även emot arbetarklassen i vårt land. Det finnes ingen anledning att av allmänna medel bestrida dylika propagandakostnader. De böra bekostas av de reaktionära kretsar som anse sig ha nytta av denna agitation. Räcka icke de pengar som redan insamlats, så borde ju inte de välsinnade fosterländska och kapitalstarka initiativtagarna till svenskbyinvandringen tveka om att lossa på penningpungen.

Med hänvisning till vad vi här framhållit be vi få föreslå, att riksdagen måtte besluta

1. *att* av det i statsverkspropositionen till utgifter för gammalsvenskbyborna beräknade reservationsanslaget anvisa kro-

nor 100,000 för bekostande av återresa till Sovjetunionen för de svenskbybor som så önska samt

2. att regeringens proposition nummer 212 i övrigt avslås.

Stockholm den 29 mars 1930.

Oskar Samuelson.

Carl Winberg.
